

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VI. De Christi post susceptum baptismum prædicatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

CAPUT VI.

De Christi post susceptum baptismum prædicatione.

SUMMARIUM.

1. & 2. Probatur Christi triennis prædicatione.
 3. 4. 5. Aliorum sententiæ refelluntur.
 6. Usque ad 10. De vocatione, & nomenclatura Apostolorum.

10. Prædicatione Christi confirmata miraculis.
 11. & seqq. Quid sentiendum de Epistola Abgar-ri Edessenorum Toparcha.

7. Statuitur triennis Christi prædicatione.

TAMETSI nonnulli Patrum Christum uno tantum anno prædicasse existimaverint, ut Clemens Alexandrinus lib. 1. Strom. Philastrius hæc. 106. & Gaudentius Tract. 3. de 1. Dominica Paschæ, & quidam alii; necnon fuerint, qui prædicationem Domini dixerint annis duobus completam, ut Apollinarius Laodicensis apud Hieronymum in cap. 9. Dan. & Cyrillus Alex. in Isaïæ 61. omnes tamen hujus ævi Chronologi tribus annis, ac totidem mensibus Dominum Jesum Evangelium annuntiassent fatentur; sive contendant baptizatum Dominum anno xii. Imperii Augustalis Tiberii, Ae. V. 26. ac passum anno Tiberii xv. Ae. V. 29. sive baptizatum hoc anno, crucifixum vero anno Tiberii xviii. Ae. V. 32. sive denique baptizatum anno Tiberii xvi. Ae. V. 30. affixum cruci anno Tib. xix. & Ae. V. 33. In unaquaque enimistarum sententiarum tres anni inter baptismum & mortem Christi intercesserunt, ac præterea tres circiter menses, quibus baptismus antevertit Paschati Azymorum.

Et quidem juxta Augustinum lib. 11. de Doct. Christ. cap. xxviii. n. 42. quot annos Dominus in hac vita egerit post baptismum, ex textu ipso Evangelii animadverti potest, & ne aliunde caligo dubitationis oriatur, de historia gentium collata cum Evangelio liquidius certiusque colligitur. Ex Evangelio constat baptizatum Dominum cum esset fere annorum triginta; quod & nos retinemus auctoritate Evangelica, inquit ibidem S. Pater. Ex Gentilium historiis liquet Consulatum duorum Geminorum incidere in annum U. C. 782. Ae. V. 29. quo anno Christum affixum cruci demonstrabo capite sequenti, & absque ulla hæsitacione asserit idemmet Augustinus lib. xviii. de Civit. Dei cap. 54. Cum itaque demonstratum sit præced. cap. Christum baptizatum anno Ae. V. 26. die 6. Januarii, dum ageret annum tricesimum, idque sit consentaneum historiæ Evangelicæ; si passus est duobus Geminis Coss. quos ex Romanis hi-

storiis constat iniisse consulatum anno Ae. V. 29. apertissime ex Evangelio cum Romanorum Fastis collato sequitur Dominum tribus integris annis prædicasse, II. Idem ex Evangelio potest confirmari, ubi invenimus baptismum inter, ac mortem Domini quatuor Paschata. Primum post miraculum in nuptiis Canæ patratum, de quo Paschate Joannis 11. 13. *Et prope erat Pascha Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam.* Alterum Pascha est, de quo Joannis v. 1. *Post hæc erat dies festus Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam.* Tertium Pascha est, de quo idem Evangelista cap. vi. 4. *Erat autem proximum Pascha, dies festus Judæorum.* Quartum denique illud est, in cuius solemnitate impii Dominum crucifixerunt, Matth. xxvi. 17. & Joannis xviii. 39. Ac de primo quidem, tertio, ac postremo Paschate nulla oriri potest dubitacio: diem tamen festum, de quo Joannis v. 1. fuisse Pentecostem tradiderunt nonnulli Patres, quibus subscribit D. Thomas in caput v. Joan. lect. 1. Sunt & qui putant fuisse festum Encæniorum. Sed fuisse Azymorum solemnitatem tenent in Commentariis h. l. Rupertus, Jansenius, Cornelius à Lapide, Pererius in Dan. Suarez disp. 30. de Vita Christi, sect. 3. Natalis Alex. in Synopsi 1. sæc. art. 4. Gravesonius dissert. xv. §. 2. Cardin. Gotti de Christi gestis cap. 19. necnon Usserius ad annum P. I. 4744. Grotius in Joannem, & alii permulti. His ultro subscribimus, quia *dies festus* absolute denotat Pascha, etiam si in Græco ubique non apponatur articulus, ut Marci xv. 6. & Lucæ xxi. 17. Conferas Matth. xxvi. 5. & Joan. xii. 12. ac xiii. 29. Adde Joannem, ubi in aliis locis usurpat vocabulum *dies festi* ad aliam festivitatem commonstrandam præter Paschalem, adicere proprium festivitatis nomen, ut *Scenopegia* cap. vii. 2. & *Encæniorum*, cap. x. 22. Præterea Irenæus lib. 2. adv. H. cap. 29. nunc 22. num. 3. scribit: *Secunda vice ascendit (Jesus) ad diem festum Paschæ in Jerosolymam, quando paralyticum curavit:* quod

quod enarratur Jo. v. Deinde ex præcedenti cap. iv. Joan. vers. 35. cum esset Dominus in Samaria, ait: *Adhuc quatuor menses sunt, & messis venit*: postea adiit Galilæam; & cum ibi aliquandiu esset commoratus, ascendit Jerosolymam *ad diem festum*: ad quem festum, nisi ad festum Paschatis, quo redeunte solent in Judæa segetes maturefcere? Postremo Dominum Jesum quotannis in Azymorum solemnitate Jerosolymas ascendisse apparet ex sacra Evangeliorum historia. Itaque *festus dies*, in quo Joannis v. 1. Pascha erat: & quatuor Paschata baptismum inter, ac mortem Christi interfluxerunt. III. In sententia quoque D. Thomæ connumerantur quatuor hæc Paschata; nam inter baptismum, & nuptias in Cana Galilææ celebratas Doctor Angelicus Lect. 1. in cap. 2. Joan. censet annum solidum interfuisse, quod & asserunt Interpretum bene multi, ac nosster Simon à Cassia in Evan. Hist. lib. v. capite 1. qui scribit eadem die, *revoluto anno*, à Domino primum signum patratum, qua die undis tinctus fuerat Jordanis. In hac autem sententia, si inter baptismum & prædicationis initia annus solidus intercessit, Pascha de quo Joan. 11. 13. est à baptizato Domino secundum, non primum; ideoque in eadem opinione, etsi Joannis v. 1. de Paschate non fiat sermo, idem tamen annorum numerus computatur. At nos sententiæ præcedenti subscribimus; neque arbitramur Dominum Jesum in baptismate divina voce manifestatum, anno integro latitasse; præsertim quod ex cap. 1. Joannis vers. 35. colligitur paucis post baptismum diebus Andream ac Petrum secutos Dominum, ac paulo post in Cana Galilææ factas nuptias: ex Matthæi autem iv. 1. Marci 1. 12. & Lucæ iv. 1. liquet, Jesum statim post baptismum ductum in desertum à Spiritu, post jejunium vero, ac Satanæ tentationem profectum ad prædicandum in Galilæam. IV. Tribus annis Dominum prædicasse commonstrat Patrum traditio. Ignatius ad Trallianos, *Tribus annis*, inquit, *prædicavit Evangelium*: atque hunc locum insititium non esse ostendimus supra ex vetustissimo Cod. Vaticano, & ex Chronico Alexandrino: unde quæ non leguntur circa ætatem Christi in editione Vossiana, jure sunt restituta à Schellstrateno Tom. 1. Antiq. Eccl. pag. 58. & à Cotelero Tom. 11. Pat. Apost. pag. 68. Irenæus cit. loco pag. 147. (quamquam adversus Gnosticos unum prædicationis annum Christo tribuentes asserat passum Dominum circa annum quinquagesimum ætatis suæ)

R. P. Berti Theol. Tom. V.

idem tamen Dominicæ prædicationis spatium ad tres annos extendi ex Evangelica historia demonstrat. Hinc Pagius ad annum 32. num. v. contendit ea, quæ de anno passionis Christi scribit Irenæus, insititia esse & corrupta, quoniam si Irenæus fatetur Christum baptizatum anno tricesimo, & prædicationis tempore tria paschata peregrisse, debuit consignare passionem Christi, non anno ipsius quinquagesimo, sed tricesimo tertio. Sed fallitur vir doctissimus, quoniam Irenæus tria Paschata non à baptismo enumerat, sed ab eo tempore, quo magistri munere fungi cepit, spatio plurium annorum interjecto, ut evidenter probat Massuerus dissert. 111. art. 6. num. 72. Verum, cum ex dictis constet tantum annorum intervallum inter baptismi, & prædicationis tempus minime intercessisse; haud obscure ex ipsomet Irenæo ætatem Domini, & maxime tempus, prædicationis inferimus. Tertullianus scribens lib. 1. adversus Marcionem cap. 15. Dominum revelatum anno xli. *Tiberii Caesaris*, & contra Judæos cap. 8. passum anno Tib. xv. *Consulibus duobus Geminis*, sententiæ nostræ adstipulator est, ac patronus; Joannes Chrysostomus Tom. vi. pag. 509. in illud *Exiit edictum*, inquit: *Jesus Tiberio imperante, cum annorum triginta esset, suam apud discipulos divinitatem declaravit, ac per tres deinceps annos prædicavit*. Suffragatur Chrysostomo Leontius Byzantinus, cujus in libro de Sedis hæc sunt verba: *Annos natus xxx. baptizatus fuit, ac post baptismum prodigia facere cepit, & Judæos docere, atque anno xxxi. i. in crucem actus*. Theodoretus in Dan. Tom. 2. pag. 665. *Cum annos (inquit) circiter tres cum dimidio prædicasset Dominus, suosque discipulos doctrina & miraculis confirmasset, tunc passus est*. Ex his vero, aliisque apparet cur Beda hanc sententiam adeo certam putaverit, ut eam ad fidem pertinere arbitratus fuerit, scribens de Rat. temp. cap. 45. *Habet, ni fallor, Ecclesia fides Dominum in carne paulo plus quam triginta tribus annis vixisse*. IV. Accedunt fere omnes Historici: inter quos Eusebius lib. 1. H. E. cap. 10. edit. Valesii pag. 17. inquit: *Servator, ac Dominus noster Jesus Christus anno ætatis circiter tricesimo* (est in Græco ἀποχρυσος τρεῖς ἐτὼν τριχρονία, quæ verba denotant anni tricesimi initia) *ad Joannis lavacrum accessit, tuncque primum Evangelium prædicare instituit*; & paucis interjectis, *Universum prædicationis Dominicæ tempus non totos quatuor annos complecti manifestum est*. Eadem scribit Nicephorus lib.

II u

lib.

lib. 1. cap. 18. & cap. 29. Historici autem posteriores concordissime. Fatemur tamen Eusebii, ac Nicephori argumentum petum ex serie Pontificum ab Anna ad Caiphā, non esse firmissimum; quoniam Caiphā factus est Pontifex à Valerio Grato, qui ex Judæa discessit anno Tiberii xii. & idem Caiphā unā cum Anna, ex Lucā 111. 1. anno, quo Christus baptizatus est, erat Pontifex, sive per vices summi Sacerdotii munere fungeretur, sive Anna esset ex-Pontifex, ut contendit Henricus Valesius. Sane series Pontificum Annæ, Ismaelis Ben-Baphi, Eleazari filii Annæ, Simonis filii Camithi, & Caiphæ, quos Valerius Gratus substituit, ex Josepho lib. xvi. 11. Antiq. præcedit annos Dominicæ prædicationis, quæ proinde nequit ex ipsa serie Pontificum definiri, præsertim quod Caiphā Pontificatum obtinuit anno baptismatis Christi, & anno Passionis, ac fortassis toto tempore administrationis Pilati. V. Fulcitur denique assertum nostrum vetustissimis monumentis. Christum enim tribus annis prædicasse, & quatuor celebrasse post baptismum Paschata, probat ex Evangelio Joannis Auctor Chronici Alexandrini: idem tradunt Evodius Apostolorum discipulus apud Nicephorum Callistum lib. 11. cap. 3. & Euthymium Zygabenum in cap. 3. Joannis; Hippolytus Thebanus in libro de Cognat. Christi apud Canisium tomo 111. Antiq. lect. & Schellstratum in Append. ad Opus Chronologicum: Auctor antiquissimi Ms. Codicis Florentini conscripti temporibus Honorii primi, cujus meminit Ant. Capellus, & Schellstratus d'Is. 1. pag. 57. in quo legitur ex traditione Apostolorum, *Christum Dominum mansisse in hac vita xxxiii. annos, & menses 111.* Manuscriptum denique Regium, ac vetustissimum, de quo Cotelierius ad lib. v. Constit. Apostol. pag. 312. Firmis itaque argumentis Evangelica historia, traditione Patrum, Historicorum testimonio, & antiquorum fragmentorum fide corroboratis constat Dominum Jesum tricesimo anno baptizatum, atque post tres annos prædicationis exactos affixum cruci.

3.
Objectio ex
Irenæo, de-
sumpta sol-
vitur.

Ab hac sententia recedendum non est, vel ob Irenæum, qui lib. 2. cap. 22. num. 6. scribit passum Dominum, cum non multum à quinquagesimo anno abesset, ductus traditione *Seniorum*, à quibus acceperat Christum quadragenario majorem cepisse prædicationem, nec non textu

Joan. viii. *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?* I. Quia hæc traditio Apostolica non erat, cum neque ab Ignatio, neque ab Evodio, neque à Clemente, neque ab aliis Apostolorum discipulis proflexerit, sed vel à Papiā, ut putat Feuardentius, vel ab alio quopiam ingenii pertentis. II. Quia S. P. Augustinus lib. 11. Doct. Ch. cap. 28. scribit, *Ignorantia Consulatus, quo natus est Dominus, & quo passus est, nonnullos coegit errare, ut putarent quadraginta sex annorum ætate passum esse Dominum.* Irenæi sententiam suppresso nomine abiciens. Tertiò quia Irenæus Gnosticos asserentes uno post baptismum anno Dominum prædicasse ita refellit, ut Christi ætatem ultra Tiberii Caesaris Principatum protrahat. IV. Quia ibidem Irenæus num. 4. recte scribit baptizatum Dominum cum tricesimum annum ageret, & posteaquam vinum fecit ex aqua in Cana Galilææ, tria Paschata celebrasse: dempto itaque magno illo annorum spatio inter Christi lavacrum & prædicationis ministerium, ipsius Irenæi sententia à communi traditione parum, vel nihil discrepabit.

Neque ad ætatem Christi definiendam plurimum valent ea Judæorum verba, *Quinquaginta annos nondum habes, &c.* Principio enim subscribendum est Lyrano planè ea verba explicanti, *Nondum vixisti unum Jubilæum;* aut Menochio similiter reddenti, *Ut te maxime provectum ætate facias, certe te facere non potes quinquagenarium.* Theophylactus in Evangelia pag. 690. inquit: *Hoc dicebant, existimantes Dominum ferme quinquaginta annorum esse; tametsi tunc triginta & tres tantum annos haberet;* sed post pauca, *Veruntamen dicunt quidam quinquagesimum annum ad honorem anni Jubilæi dictum.* Chrysostomus hom. 54. in Joan. edit. Commel. 779. legit *quadraginta:* in quem locum irrepsisse mendum putat Erasmus ductus præcætatibus verbis Theophylacti: quod non assentior; cum Euthymius in Joannem pag. 364. edit. Parisiensis scribat: *Quædam autem exemplaria habent quadraginta.* Aliquo igitur hujus generis exemplari ad Vulgatam tamen, & meliorum Codicum fidem castigando, usus est Chrysostomus, cujus lectiones omnes conspirant.

Eorum quoque opinio, qui Domini prædicationem ad unum contraxerunt annum, & fundata in vaticinio Isaie *uno tantum anno prædicavi.* Lxi. 2. *Ut prædicarem annum placabilem*

bilem Domino, nequit firmo talo conſiſtere: eamque recenſitis in Evangelio Joannis Paſchaibus refutat cit. loco Irenæus tanquam Gnoſticorum commentum, ſcribens num. 3. *Quoniam autem hæc Paſchæ tempora non ſunt unus annus, quomodo uno anno tantum Dominus prædicavit?* Ibidem ait Irenæus annum Domini acceptabilem eſſe omne ab adventu ejus tempus uſque ad conſummationem, in quo ut fruſtus eos qui ſalvantur acquirit. Poſteſt inſuper annus acceptabilis accipi non pro toto tempore Domini prædicationis, ſed pro anno redemptionis: unde Cyrillus Alex. lib. v. in Iſaiam p. 859. ait: *Acceptus annus erat, quo pro nobis crucifixus eſt Chriſtus.* Eſti vero Gnoſtici, quos exagitat Irenæus, annum duntaxat unum Chriſti prædicationis ſtatuerint; Clemens tamen Alexandrinus, Philaſtrius, Gaudentius, & qui pariter coarctarunt Domini doctrinæ miniſterium, nequaquam id acceperunt à Gnoſticis; ſed in eam ſententiam abierunt, quod non ſatis diſtinguerent inter imperium Tiberii Proconſulare, & Auguſteum, atque illis aliunde perſuaſum foret Chriſtum baptizatum an. Tiberii xv. & aſſixum Cruci Coſs. Geminio, & Geminio: quorum primum habetur in Evangelio, alterum liquet ex Veterum traditione. Hinc recte de ſententia S. Gaudentii in notis ad ejus Opera edita juſſu doctiſſimi Cardinalis, Brixiensis Antiliſitis, & Apoſtolice Sedis Bibliothecarii Angeli Mariæ Quirini, pag. 249. ſcribit vir eruditus Paulus Galeardus, in eadem fuiſſe complures ex antiquis Patribus, præſertim qui mortem Chriſti anno xv. Imperii Tiberii Cæſaris, duobus Geminis Coſs. conſignarunt: quamquam in ſententia quam propugnatus utrumque verum eſt, Dominum cruci ſuffixum anno xv. imperii Auguſtalis Tiberii, & in Conſulatu Geminorum, ut complures veterum tradiderunt, & tribus annis prædiſſe, ut demonſtratum eſt modo.

II.

6. In Chriſti prædicatione venit priori loco recenſenda vocatio Apoſtolorum: quorum nomina hoc ordine Matthæus cap. x. 1. 3. 4. *Primus Simon, qui dicitur Petrus, & Andreas frater ejus, Jacobus Lebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus, & Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, Jacobus Alphei, & Thaddæus, Simon Chananæus, & Judas Iſcariotes, qui & tradidit eum.* Apoſtolorum Princeps Simon vulgari apud R. P. Berti Theol. Tom. V.

Hebræos vocabulo appellatus, & quo denotatur vir obediens, filius Joannis, Jo. xxi. 15. & Jonæ Matth. xvi. 17. quo nomine etiam Columba ſignatur, ſuperinditum habet à Chriſto nomen Petrus, Matth. xvi. 18. ſive Cephas, Joan. i. 42. eoquod ipſe ſit Eccleſiæ petra, fundamentum, & caput. Neque hæreticis denegantibus Romanorum Pontificum in Eccleſia primatum ſuffragantur illi Patres, qui ea verba Matth. xvi. 18. *Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam,* aliquando ad Chriſtum referunt, aliquando ad fidei conſeſſionem; enimvero hi Patres minime negant Petrum quoque eſſe Eccleſiæ petram, & in Eccleſia tenuiſſe primatum; imo aſſerunt ideo primatum obtinuſſe, quoniam in ejus perſona Chriſti fides inconcuſſa debebat perſiſtere, & ipſe Petrus Chriſti, qui Eccleſiæ fundamentum eſt, & angularis lapis, vices gerebat. Quare optime S. P. Auguſtinus Tract. cxxiv. in Joan. num. 5. ait ædificatam Eccleſiam ſuper Petram, quæ eſt Chriſtus; & ſerm. lxxvi. aliàs 13. de Verbis Dom. num. 1. ſuper Petram, quam Petrus conſeſſus fuerat, ac demum lib. 1. Retract. cap. 21. num. 1. ait, ut lector eligat ſententiam, quam putat probabiliorẽ, id eſt, an Petra ad Chriſtum, an ad Petrum ſit referenda. Verum S. Pater licet omnem dirimit ſcribens eodem Tractatu cxxiv. quod ſi dicamus Eccleſiam ædificatam ſuper Petram, quæ eſt Chriſtus, claves datæ ſunt Eccleſiæ, quatenus collatæ ſunt Petro, qui ejusdem Eccleſiæ propter Apoſtolatus ſui primatum gerebat figuratâ generalitate perſonam. Quod Auguſtinus repetit citato ſerm. 76. num. 3. ſcribens: *Idem ergo Petrus à petra cognominatus beatus, Eccleſia figuram portans, Apoſtolatus principatum tenens, &c.* & lib. 1. Retract. loco citato non rejicit quod ſcripſerat adverſus Epiſtolam Donati, quod in Petro, tanquam in petra fundata ſit Eccleſia: qui ſenſus etiam cantatur ore multorum in verſibus beatiſſimi Ambroſii, ubi de gallo gallinæceo ait: *Hoc ipſa petra Eccleſiæ canente, culpam diluit.* In Plalmum denique viii. num. 1. ait S. Pater Eccleſiæ Petrum in figura geſtaſſe perſonam, propter primatum quem in diſcipulis habuit. Si ve ergo dixeris Petrum ipſum eſſe petram, ſive dici petram vel à Chriſto, qui petra eſt, vel à fidei firmitudine & conſeſſione; ſemper Petrus habet in Eccleſia primatum, ad quem commonſtrandum dictus eſt Cephas. Atque hac ratione facilius respondebis Novatoribus, quam ſi cum Bellarmino lib. 1. de Rom. Pontif.

Pontif. cap. 10. dixeris Augustinum ex ignorantia linguæ Hebrææ fuisse deceptum, Verum de his alibi.

7.
Nomencla-
tura aliorum
Apostolo-
rum.

Petro conjungitur Gentium Apostolus Paulus, quamvis post Christi ascensionem vocatus, Act. ix. 4. ex quo loco intelligimus proprium ipsius nomen fuisse *Saulum*. Hinc derivatum nomen *Pauli*, addita terminatione Græcorum more, & priori litera commutata, ut ex vocabulo Syro-hebraico fieret Græcis, Latinisque commune. Alii tamen derivatum putant à Proconfulè Paulo. Penes Græcos *Paulus* idem sonat, ac *humilis* & *quietus*, à *παυω*; apud Latinos id, quod *pufillus*. Andreas frater Simonis Petri, & qui omnium primus secutus est Dominum, dicitur ἀνδρᾶ ἀνδρῶς, idemque valet, ac, *fortis*, *virilis*. Jacobo & Joanni filiis Zebedæi, quem è Galiliæ primoribus putat Turrianus contra Vergerum, nescio quo ductus argumento, superadditum Marci iii. 17. nomen *Boanerges*, id est, *fili tonitruï*, Syro-hebraice, בני-רעם, *Banereem*, juxta Hieronymum. In Psalmo lxxx. 8. רעם *tonitruum*, nos legimus *tempestatem*, quidam vero *majestatem*, quod ut plurimum divina Majestas cum tonitru apparuerit, ut Exodi xix. 18. Jacobus itaque & Joannes *Boanerges* dicti sunt quasi ad eximiam eorum electionem præsignandam, quod seorsim à cæteris cum Petro Apostolorum principe assumpti fuerint testes Dominicæ transfigurationis; & unus primus omnium sanguinem pro Christo fuderit: alter Apostolis omnibus superstes testimonium diutissimi ne perhiberit veritati. *Philippus* Græcum nomen est satis notum, nisi repetendum velis ab פלאפי, quasi, *ore mirabilis*, ut censet Grotius in vi. Act. Fuit ille Andreas, ac Petri concivis, hoc est, à Bethsaida, sita ad ripam maris Tiberiadis occidentem, in districtu tribus Zabulon, non, ut inquit ad annum 31. num. 70. Bafnagius, *in tractu tribus Gad*. Et quidem ad tribum Zabulon Bethsaidam pertinere docent in descriptione Terræ sanctæ Guillemus Sanson Tom. 2. Op. S. Hieron. pag. 505. Christianus Adrichomius pag. 137. & in Tabulis Geographicis noster Lubin, Philippus de la Rue, M. de Fer, & alii; nec dubium est, quin Bafnagius deceptus fuerit à Lightfootio locante Bethsaidam ultra Galiliæ tractum. Quare imperite simul, ac temere idem Bafnagius reprehendit Baronium scribentem ad annum 32. num. 7. ex tribu Zabulon fuisse prælaudatos

Apostolos; cum Baronii sententia vera sit, ac tradita etiam à magno Palæstinæ incola Hieronymo in caput 9. Isaia Tom. III. pag. 83.

Bartholomæus videtur dictus *παρθολομαῖος*, quasi *Filius Ptolomæi*, unde non male Onuphrius noster, Rupertus, Jansenius, Serarius, necnon Grotius in caput Lucæ 24. opinantur Bartholomæum esse *Nathanaelem*, de quo Joan. 1. 46. Matthæus appellatus quoque est *Levi*. Marci 11. 14. & Lucæ 11. 27. an patronymice, an proprio nomine, incertum. Sunt qui contendunt *Levin* fuisse diversum à Matthæo, & fratrem Jacobi minoris; siquidem à Lucæ appellatur filius Alphæi, non tamen fuisse Apostolum: in qua sententia videtur fuisse Origenes disputans adversus Celsum. Thomas Joannis xx. 24. dicitur *Didymus*, id est, *geminus*; Hebræi namque gemellos appellant תאומים, *Thomim*: unde fallatur, qui censent eundem Apostolum fuisse binomium. Thaddæi nomen proprium fuit *Judas*, ideoque in Græcâ Matthæi textu legitur, *ὁ καλεσθεὶς Θαδδαῖος*, cognominatur *Thaddæus*. Judam Jacobi appellat Lucas vi. 16. Thaddæus dictus est etiam Ἀεββαῖος, *Lebbeus*, quod Hieronymus interpretatur *corculum*. Romani *corculum* appellabant virum egregie cordatus, & prudentia conspicuum, ut P. Nasicam ex Cicerone lib. 1. Tuscul. c. 9. Sunt qui Lebbeum: derivant à לֵב, quod Hebræi eos, qui nomen habebant Judæ, vocarent ex Jacobi varicinis *Leones*, Judas idem est, ac *laudator*. & *confessor*: eoque nomine duō inter Apostolos vocati sunt, *unus Domini scētor*, *alter insector*, inquit Tract. lxxvi. in Joannem S. P. Augustinus. Simon dicitur Chananæus, non à terra Chanaam, sed à נָפִי, *amulari*: appellatur enim *seleotes* apud Lucam vi. 15. quod nomen derivatum à *Chanā* legitur etiam Exodi xx. 5.

Apostolorum postremus fuit Judas *Isca-* 9.
riotēs, in cujus locum suffectum Mat. Ex quo Judas
thiam legimus Aēt. 1. 26. *Iscariotem* ap- proditor no-
pellatum ab urbe *Carioth*, communis men trahat,
opinio est; quod *Iscariotēs* idem Hebrai- *Iscariotēs*.
ce sonet ac vir, קריות, *Isc*, קריות,
Kerjioth. Hinc Serius Exerc. § 6. num. 7.
inquit eos, qui hujus vocabuli originem
reperunt a tribu *Issachar*, repugnantem
habere Hieronymum, cum aliis Ecclesiæ
Patribus; incertum tamen esse, an Ju-
das fuerit ex *Carioth* in tribu *Juda*, de
qua Josue xv. 25. an ex *Carioth* in tri-
bu *Ephraim*, de qua Jeremias xlviii.

8.
Iterum alio-
rum Aposto-
lorum.

9.
quo Judas
editor no-
n trahat,
arios.

41. & Amos 11. 2. Puto patriam Judæ
fuiſſe *ſcariotb*, aut *iſcariotb*, vicum
quemdam tribus Ephraim, non *Cariotb*
urbem, cujus nomen ſine aſpiratione in
priori ſyllaba ſcribitur; quæ eſt ſenten-
tia Hieronymi in cap. xxvi 11. tom. 111.
pag. 234. A *ſcariotb* dicitur *ſcario-*
tes, ſive *iſcariotes* præpoſita Jod eupho-
niæ gratia: à *Cariotb* dicendus potius
erat *Cariotes*. Non probo autem dictum
Judam *iſcariotem* ab *איש, iſc, & קריות*,
Cariotb: nam in textu Hebraico, &
Syro legitur, *סכרוטא*, *ſcariota*,

imo & Origenes in 111. Periarchon cap.
3. Judam appellat *ſcariotem*: in Mſs.
etiam Hieronymi legitur cit. loco, *de*
vico ejusdem tribus ſcariotb. Cum ita-
que in ea voce *סכרוטא*, neque
איש, neque *קריות* contineatur, imo
diverſæ omnino ſint radicales literæ; di-
cendum cum Hieronymo vicum *ſcari-*
otb, non urbem *Cariotb*, proditoris
fuiſſe patriam. Hac ratione facilius re-
futatur Lightfootius, qui putat Judam
dici *iſcariotem* vel ab *אםקורטא*, cin-
torio corario, vel ab *אסכרא*, ſtran-
gulatione, ob affinitatem horum vocabu-
lorum cum *סכרוטא*. At primum
nequit eſſe hominis diſtinctivum; alte-
rum non competit Judæ dum viveret.
Dicendum eſt ergo hunc vocari *iſcario-*
tem à vico *ſcariotb*. Cæterum admiſ-
ſa literarum permutatione haud repugnat
iſcariotem derivari à tribu *iſſachar*, quaſi
idem ſit, ac *איש ישכר*; ſed nimia
literarum variatio. Non rejicit tamen
(quidquid ſcribat Serrius) hanc inter-
pretationem Hieronymus; nam lib. 1.
in Matthæum Tom. iv. pag. 35. de Ju-
da inquit: *Vel à vico, aut ab urbe, in*
qua ortus eſt, vel ex tribu iſſachar voca-
bulum ſumpſit: ut quodam vaticinio in
condemnationem ſui natus ſit. iſſachar
enim interpretatur merces, ut ſignifice-
tur pretium proditoris. Quidam deri-
vat nomen *iſcariotis* ex *איש & סכר*,
concludere in manu boſtium; ita, ut ſigni-
ficet ſupplantatorem, ac proditorem. In
Hebraicorum vocabulorum Interpretatione
in Polyglottis Waltonianis ad cal-
cem Tom. 6. *iſcariotes* interpretatur *vir*
occiſionis & mortis. Hac tantum de no-
mine x11. Apollolorum.

III.

10. Prædicationem ſuam Chriſtus confir-
mavit miraculis divina virtute patris,
quæ neque ab Evangelisſtis conſecta, ne-
que peracta naturali aut magica faculta-
te diximus lib. 1. cap. 7. xxi. 3. necnon

xxv. 11. Unum duntaxat hoc in loco miraculis di-
vina virtute patris.
commemorabo maximum, & præclarif-
ſimum, quadriduani ſcilicet Lazari reſur-
rectionem. I. Nequit miraculum iſtud
in dubium revocari: Judæi enim com-
plures, qui in Marthæ ac Mariæ domum
convenerant, Joan. xi. 31. ſpectatores
hujus prodigii fuere; ac multi rei novi-
tate, & miraculo victi crediderunt, alii
vero livore impulſi occaſionem inde ſum-
pſerunt patrando ea, quæ invidis mos eſt,
principibusque quod factum erat retule-
runt, inquit Cyrillus Alex. lib. viii. in
Joannem Tom. iv. pag. 691. & idem
Evangelisſta citato cap. xi. 45. & 46. Te-
ſtantur itaque ſigni magnitudinem non
tantum Apoſtoli qui aderant, & Lazari
piæ ſorores; verum etiam converſi ad
fidem Judæi, necnon invidi ac pervica-
ces, ita ut nullus prodigioſe rei even-
tus poſſit ampliori teſtium auctoritate fir-
mari. II. Fingi nequit Lazarum appa-
renter, & imaginatione quadam fuiſſe ſu-
ſcitatum: enimverò abſente Domino
idem Lazarus vitâ functus conditus fue-
rat tumulo; & dum Chriſtus venit Be-
thaniam, ille quatuor jam dies habebat
in monumento, Joan. xi. 17. Non ipſe
Chriſtus amovit lapidem; ſed Judæi,
quibus ille ait verſ. 39. *Tollite lapidem.*
Curnam, quæſo? Audire præſtat elo-
quentiſſimum Joannem Chryſoſtomum
hom. lxi. in Joan. pag. 374. *Ait er-*
go, tollite lapidem; quid tandem abſens
non idem juſſerat, atque perfecerat? Quid
non dimiſſo lapide juſcitavit? Poterat
enim, qui corpus mortuum voce movit, &
corrupto animam inſpiravit, multo ma-
gis lapidem movere: ſed cur non fecit?
Ut eos teſtes faceret miraculi, ne dice-
rent quod & de cæco, Hic eſt, non eſt.
Poſtquam etiam prodiit Lazarus è mo-
numento manibus, pedibusque ligatus,
non ſolvit illum Jeſus, ſed circumſtan-
tibus inquit verſu 44. *Solvite eum;* nem-
pe, ut ait prælaudatus Chryſoſtomus
hom. lxi. pag. 331. *juſſit ſolvi ut tan-*
gentes, & propius facti noſcerent verè re-
ſurrexiſſe. Poſtmodum etiam facta cœ-
na, Lazarus unus erat ex diſcumbentibus,
Joannis xii. 2. eoque confluxit turba
multa, ut Lazarum viderent, ibid. verſu
9. Præclare magnus Auguſtinus Tract. 1.
in Joannem num. 5. *Ne putarent homi-*
nes phantaſma eſſe factum, quia mor-
tuus reſurrexit, unus erat ex recumben-
tibus, vivebat, loquebatur, epulaba-
tur: veritas ostendebatur, infidelitas
Judæorum confundebatur. Common-
ſtrant itaque nullam hic interfuiſſe ſen-
ſuum illuſionem funeris apparatus, Ju-
dæorum conventus, lapis ſepulchralis,
mem-

membrorum ligamenta, contrectatio manuum, commune epulum, perturbatio malignantium, atque confluentis multitudinis stupor, auditus, aspectus. III. Patratum hoc signum divina virtute, non autem in nomine Beelzebub, aut magico submissoque susurro, liquet ex oratione facta ad Patrem, ut circumstantis populus crederet, & ex magna voce, qua clamavit, *Lazare veni foras*, Joan. xi. 43. quod consulto factum notat Cyrillus pag. 684. *ne amplius dicerent illum facere signa in Beelzebub*; ac Theophylactus pariter in Joann. pag. 727. *Ut ne adversarium Dei illum putarent, ut ne dicerent, Non est ex Deo*: quæ deprompta sunt ex Chrysostomo Hom. lxxiv. in Joan. IV. Nulla virtute naturali excitari potest mortuus quatruiduanus. Neque enim Lazarus affectus fuerat lipothymia, asphyxia, syncope, aut alio hujus generis morbo, quo extemplo sensuum facultatibus concidentibus, pulsusque plane abolito interdum viventes instar cadaverum jacent: quandoquidem Lazari legimus languorem, & præcedentem infirmitatem, Joan. xi. 1. ac subinde mortem versu 14. Præterea quamvis tali virium prostratione correpti aliquamdiu mortuis similes videantur; superveniente tamen apoplexia, juxta Schenckium, & Benivenium, ac juxta Paulum Zacchiam, ceterosque artis medicæ peritissimos, jacere possunt sensu omni penitus destituti tribus tantum diebus, sive spatio horarum lxxii, affecti autem forti syncope vix horis viginti quatuor: atque in his præterea exili aliqua respiratione, admoto ori speculo, minimo saltem circa carotides motu, aliisque experimentis dignosci potest an procuratus vitam agat, an decesserit. Hæc quoque experimenta necessaria non sunt, si ut in Lazaro, certa causa mortis præcessit; tum enim agrotus è vivis exemptus deprehenditur ex corporis frigiditate, ac pondere, vocisque, pulsus, & respirationis defectu. At de his plura in magno Opere de Servorum Dei Beatificat, & Beatorum Canoniz, lib. iv. P. 1. cap. 21. vir eruditione Summus, literarum cultu Eximius, dignitate ter Maximus, nobisque, & universæ Ecclesiæ in Pastorem Optimum ac Munificentissimum, hoc labente anno xvi. Kal. Septembris divinitus datus, BENEDICTUS XIV. Quantum ergo ad Lazarum attinet, & præcedens mortis causa, & quatruiduana sepultura evidentissime comprobant verè illum fuisse mortuum, & ad vitam insigni miraculo revocatum; necnon jure an. 1316

Patavii igni damnata ossa Petri de Apone, quod inter cætera flagitia istud quoque patratum in Lazaro miraculum elevarer, ut scribit lib. iv. Sentent. dist. xxxix. art. 4. præclarus Institutum nostri Theologus Thomas ab Argentina, qui Patavii tum temporis commorabatur, Spondanus tamen ad annum 1316. num. 8. narrat sublato furtim cadavere combustam inanem Petri statuam. Haud recte itaque ex Inscriptione Patavina opinantur nonnulli, Petrum Aponium falso hæresis postulatum, & absolutum fuisse, idque frustra confirmant ex libro 1. classe 9. Bernardini Scardeonii, qui licet p. 201. scribat Petrum fuisse orthodoxum; inquit tamen, *Inquisitores id, quod præ manibus erat judicium persecuti, uti ex propriis scriptis convictum, eum vel sic defunctum condemnarunt: præcipientes sub pena anathematis Potestati, & præfectis Republicæ Patavinae, ut ipsius cadaver effossum publicitus ureretur*. Deinde narrat sublatum Petri cadaver à Marieta quadam ejus contubernali, & incensam in medio foro illius statuam. Hinc liquet exscripsisse Spondanum. V. Ut ad Lazarum revertatur oratio; non solum è monumento surrexit, sed etiam prodit ligatus manus, & pedes institis, Joan. xi. 44. In quem locum Patres aliud miraculum agnoverunt: unde scribit Chrysostomus hom. lxi. in Joannem: *Prodiver ligatum non minus admirandum videbatur, quam suscitari*. Augustinus Tract. xli. num. 24. *Quomodo processit ligatis manibus miraris, & non miraris quia surrexit quatruiduanus? In utroque potentia Domini erat, non vires mortui*. Basilii pag. edit. Morelli 360. hom. de Grat. act. *Ligatus quoque ambulabat. Admirare miraculum in miraculo, Pedes institis habebat invinctos, nec interim à motu prohibebatur: aderat enim vis quædam superior remorantibus vinculis*. Theophylactus pag. 728. *Et miraculum erat verè vinculum moveri, conjunctum miraculo resurrectionis*. Euthymius denique in Joan. interprete Joanne Hentenio pag. 378, *O maximum, ac duplum miraculum! Non solum qui jam olebat resurrexit, sed etiam qui obvinctus erat, exivit à monumento*. VI. Adaugent postremò miraculi granditatem Lazari ante Domini pedes velata quamvis facie progressio, repentinus abscessus fœtoris atque putredinis, aliæque circumstantiæ, de quibus ornatè tom. iv. pag. 689. Cyrillus Alexandrinus: *Fœtentem mortuum post quartum à morte diem è sepulchro eduxit, vinculumque ac impeditum ambulare jussit*.

jussit: tuncque repente & mors aufugit, & mortuus à putredine liberatus cucurrit, abjecto omni ejus fetore portis mortis elapsus, nihil vinculis suis vivere prohibitus. Et vultus quidem velamento videndi usu privatus, nullo tamen impedimento, quominus ad eum qui vocaverat curreret, retardatus agnoscens Domini vocem, &c. Ex quibus omnibus constat Lazari suscitationem ejusmodi esse, quæ sola possit confirmare veritatem Evangelicæ prædicationis.

IV.

11. Quid sentiendum de Epistola Abagari Edessenorum Toparchæ.

Fama virtutum ac miraculorum Christi extra Judæorum fines resonante, fertur ad eum epistolam dedisse Abagarus Edessenorum Toparchæ, & vicissim Domini literas recepisse: quarum exemplum è Syriaco idiomate Græce redditum profert lib. 1. H. Ec. cap. 13. Eusebius. Spuriam utramque epistolam censent bene multi, Canus lib. xi. cap. 6. Dupinius initio Bibliothecæ, Nat. Alex. dissert. 3. sæc. 1. Græversonius dissert. 13. de myst. & annis Christi, Cardinalis Gotti de libris Novi Testam. cap. 4. & de Gestis Ch. cap. 9. necnon ex A catholicis Casaubonus Exercit. xxxiii. ad an. 31. Clericus ad annum xxix. post Ascens. num. 13. Basnagius ad an. Ch. 29. ut mittam Cocum, Rivetum, Spanhemium, aliosque quamplurimos. Ductuntur autem his argumentis. I. Gelasius utramque Epistolam anno 494. declaravit apocrypham. II. Augustinus lib. 1. de Conf. Evan. cap. 7. Hieronymus in cap. 45. Ezech. & D. Thomas iii. P. q. 42. art. 4. docent Salvatorem nihil scripisse. III. Si revera Jesus Christus aliquam propria manu conscripisset Epistolam, nonne illius meminissent historia Evangelicæ Conditores? IV. Ex quo saltem pervenit ad Ecclesiarum notitiam, eandem divinarum Scripturarum canonis inseruissent. V. Extant in Epistola Abagaro supposita, hæc verba: *Statui in animo meo unum esse & duobus, aut quia tu sis Deus, & descenderis de celo, ut hæc facias; aut quod filius Dei sis, qui hæc facis*: quæ si essent genuina, proculdubio ea usurpassent Orthodoxi Patres contra Arianos; maxime quod in Græco habetur, *ὁ Θεός, & τὸ Θεῶν υἱός*, cum articulo. VI. Hanc etiam loquendi rationem, qua exprimitur Deus *κατὰ ἔξοχην*, in Ethnicum minime quadrat. VII. In Rescripto quoque ad Abagarum est sententia quædam deprompta ex Evangelio Joannis cap. xx. 29. nondum mandato literis, videlicet: *De me enim scriptum est, eos qui*

me vident non credituros in me, ut qui non vident credant, & vitam accipiant.

VIII. Abagaro credenti nequaquam piissimus Jesus beneficium dislulisset sanitatis. IX. Cur præterea promittere missurum se Edessam post assumptionem ad Abagari sanandam ægritudinem aliquem discipulorum, dum poterat statim verbo, vel nutu sanitatem illi præstare? X. Thaddæus etiam dicitur ab Eusebio ex Actis Edessenis venisse ad Abagarum anno Edessenorum ccccxxx. qui est primus Olympiadis cci. cum Osdroëni uterentur Epocha Seleuci, annos supputantes ab anno 1. Olymp. cxvii. ut animadvertit Valesius in Notis ad Eusebium pag. 23. & Norisius Tom. iii. pag. 116. Annus autem 1. Olymp. cci. annum xxxiiii. Aë. V. quo passus est Christus, solido quadriennio præcedit.

Complures tamen utramque Epistolam Abagari ad Christum, & Christi ad Abagari genuinam esse propugnant: ac prætur ut generatim ceteris Jacobus Gretserus de Imaginibus non manufactis cap. 3. Tillemontius not. vii. in S. Thomam Apostolum, Serrius Exercitat. 46. Honoratus Animadvers. Critic. lib. iv. dissert. 2. Gardeboschius de Scriptoribus Ecclesiasticis, & nuper vir Cl. Petrus Thomas Cacciari in notis ad Eusebium: ex A catholicis autem Centuriatores cent. 1. lib. 1. cap. 2. Rich. Montacutius Tom. 1. Orig. Eccles. p. 2. num. 96. Guilelmus Cave initio Historiæ Eccl. Script. & in Spicilegio Joannes Ernestus Græbe, qui datâ operâ studet impugnare Alexandrum, Neque hi rationum præsidio destituuntur. Etenim eruit has literas ex Edessenis Archivis, & Græca lingua donavit primus historiæ Ecclesiasticæ Conditor Eusebius, quem os sibi sublini passum, temere affirmat Jo. Clericus. II. Monumenta Edessena laudat probatque lib. 1. in Matth. Tom. iv. pag. 35. Hieronymus; quamquam is ait missum ad Abagarum Osdroënam regem Thaddæum, sive Judam Jacobi, unum ex duodecim Apostolis; cum Eusebius scribat missum ad Abagarum Thaddæum quemdam unum ex septuaginta discipulis: quod eruditi existimant probabilius. III. Meminerunt prædictarum Epistolarum Historici omnes celebratissimi, Evgrius libro iv. cap. 27. pag. edit. Valesii 400. Procopius Rhetor lib. 2. Rerum Persic. apud Photium Cod. 63. pag. 75. Cedrenus lib. 2. Comp. hist. & alii. IV. Accedit S. Ephræm Syrus & Ecclesiæ Edessenæ Diaconus, qui in Opusculo inscripto *Testamentum Ephræm*, Tom.

13.

Propugnata: ac prætur ut generatim ceteris Jacobus Gretserus de Imaginibus non manufactis cap. 3. Tillemontius not. vii. in S. Thomam Apostolum, Serrius Exercitat. 46. Honoratus Animadvers. Critic. lib. iv. dissert. 2. Gardeboschius de Scriptoribus Ecclesiasticis, & nuper vir Cl. Petrus Thomas Cacciari in notis ad Eusebium: ex A catholicis autem Centuriatores cent. 1. lib. 1. cap. 2. Rich. Montacutius Tom. 1. Orig. Eccles. p. 2. num. 96. Guilelmus Cave initio Historiæ Eccl. Script. & in Spicilegio Joannes Ernestus Græbe, qui datâ operâ studet impugnare Alexandrum, Neque hi rationum præsidio destituuntur. Etenim eruit has literas ex Edessenis Archivis, & Græca lingua donavit primus historiæ Ecclesiasticæ Conditor Eusebius, quem os sibi sublini passum, temere affirmat Jo. Clericus. II. Monumenta Edessena laudat probatque lib. 1. in Matth. Tom. iv. pag. 35. Hieronymus; quamquam is ait missum ad Abagarum Osdroënam regem Thaddæum, sive Judam Jacobi, unum ex duodecim Apostolis; cum Eusebius scribat missum ad Abagarum Thaddæum quemdam unum ex septuaginta discipulis: quod eruditi existimant probabilius. III. Meminerunt prædictarum Epistolarum Historici omnes celebratissimi, Evgrius libro iv. cap. 27. pag. edit. Valesii 400. Procopius Rhetor lib. 2. Rerum Persic. apud Photium Cod. 63. pag. 75. Cedrenus lib. 2. Comp. hist. & alii. IV. Accedit S. Ephræm Syrus & Ecclesiæ Edessenæ Diaconus, qui in Opusculo inscripto *Testamentum Ephræm*, Tom.

111.

12. Dicitur Apocrypha.

111. pag. 292. edit. Vatic. Epistolas ipsas commemorat. Ipsi vero Ephraemi testimonium, quoniam ille eruditione plurimum præstat, nec ignorare poterat Ecclesiæ suæ traditionem, minime est contemnendum. V. Earundem Epistolarum mentionem fecerunt viri alii per celebres, Darius Comes Epistola ad Augustinum 263. nunc 230. num. 5. Theodorus Studita Epistola ad Paschalem Romanum Pontificem, & S. Joannes Damasc. lib. iv. Fid. Orthodoxæ cap. 17. VI. Servatas has literas ad tempora usque Michaelis Paphlagonis, id est, ad annum 1035. tradunt Cedrenus, Zonaras, & Nicetas apud Serrium pag. 312. & Honoratum pag. 275. VII. Gregorius II. in Epistola ad Leonem Isauricum apud Baronium ad annum 726. & Tom. VII. Concil. Collect. Labbeana pag. 14. scribit: *Cum Ierosolymis ageret Christus, Abagarus, qui tum temporis dominabatur, & rex erat Urbis Edesenorum, cum Christi miracula inaudisset, epistolam scripsit ad Christum, qui maru sua responsum, & sanctam gloriosamque faciem suam ad eum misit.* VIII. Tandem ad explodenda tanquam suppositicia vetera monumenta idoneæ nequaquam sunt levissimæ conjecturæ; sed requiruntur testimonia Antiquorum, firmissimæque argumenta: istiusmodi autem non videntur ex Dupinio, Natali Alexandro, Basnagio, aliisque paulo supra deprompta, & innixa duntaxat negantibus ratiocinationibus, quorundam silentio, infirmisque momentis.

14.
Fundamen-
ta contraria
solvuntur.

Qui ergo pro iisdem Epistolis pugnandum censet, poterit hæc adversariis ponere. Primum argumentum inane est, quoniam Gelasius recenset has Epistolas inter apocrypha, *apocryphum* appellans quod non est hagiographum, & in Evangelio conscriptum, non quod est confictum, atque suppositum, ut animadvertit Baronius ad annum xxxi. num. 6. Alterum facile diluitur. si dicamus Augustinum ac D. Thomam accipiendos de libris, qui res à Christo gestas enarrent; Hieronymum vero de opusculis, quæ in Ecclesiæ incunabulis

ad Apostolica scripta labefactanda Simon, Cleobius, alique hæretici evulgarunt, ut legitur lib. vi. Confit. Apostolic. cap. 16. pag. 345. Id quod sequitur, facillimæ expeditionis est; multa enim fecit Jesus, quæ non sunt scripta in Evangelica historia, ut inquit Joannes cap. xxi. vers. ult. Ad proximum respondetur ea scripta inserta canoni, quæ spectant universorum fidelium eruditionem. Ad quintum respondent verba Abagari nullius esse efficaciæ ad Arianos revincendos, cum discrimen statuere videantur inter Deum summum, ac filium. Quod est vestigio additur; nil probat; nam & potuit Ethnicus aliquod supremum Numen agnoscere, & fortassis emphatico articulo carebat Epistola Abagari Syrorum characteres conscripta, Septimam argumentationem refellunt negando Jesum in sua Epistola digitum intendere ad cap. Joannis xx. cum videatur potius respicere ad Vaticinium Isaïæ cap. v. 9. ac sæpenumero usus fuerit huiusmodi apophthegmatibus. Octavum, ac nonum diluunt hoc pacto: distulit Jesus impendere regulo sanitatis beneficium, ut ei prius impertiretur Evangelicæ fidei donum, neque è Judæa discessit, ne videretur deserere *oves domus Israël*; quibus nuntiandum erat verbum salutis, antequam Apostoli converterentur ad gentes. Argumentatio postrema nullatenus eos urget, qui tenent passum Dominum anno Tib. xv. Coss. duobus Geminis, & U. C. 782, iste quippe annus concurret cum i. Olymp. cci. unde qui hanc sententiam propugnant, eandem Actis Edesenis confirmant, ut dicam infra. Habes in epitomen redactum quidquid de Epistolis Abagari ad Christum, & Christi ad Abagarum tradunt fusiori stylo prælaudati Scriptores: & quamvis illas non rejiciam, ut ex dictis arbitror manifestum, imitabor tamen Augustinum, qui Dario Comiti easdem Epistolas proponenti, respondet ep. 264. nunc 231. sed nullam de his epistolis mentionem facit, ratus, ut arbitror, parum interesse si habeantur tanquam genuinæ, vel rejiciantur inter apocrypha.

CAPUT